

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/14/2021
Identifikačné číslo spisu: 8517200991
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8517200991.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Štátneho fondu rozvoja bývania, so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta 8, IČO: 31 749 542, právne zastúpeného GARAJ & Partners s.r.o., so sídlom v Bratislave, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovaným 1/ A. M., bývajúcemu vo N. Q. XXX, 2/ T. M., bývajúcej vo N. Q. XXX, obaja právne zastúpení JUDr. Vladimírom Dlugolinským, advokátom v Starej Ľubovni, Levočská 1, o zaplatenie 16 399,72 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 6C/31/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. mája 2020 sp. zn. 23 Co 56/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. mája 2020 sp. zn. 23 Co 56/2019 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 14. decembra 2018 č. k. 6 C 31/2017-301 výrokom I. konanie v časti zaplatenia zmluvnej pokuty 1 689,43 eur, úroku z omeškania 127,28 eur, úroku 492,11 eur, úroku 3,10 % ročne zo sumy 16 399,72 eur od 12.12.2015 do 7.11.2018 zastavil. Výrokom II. uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne 4 948,91 eur spolu s úrokom z omeškania 8,05 % ročne zo sumy 8 959,49 eur od 12.12.2015 do 13.6.2017, zo sumy 8 736,68 eur od 14.6.2017 do 14.7.2017, zo sumy 8 513,87 eur od 15.7.2017 do 15.8.2017, zo sumy 8 291,06 eur od 16.8.2017 do 15.9.2017, zo sumy 8 068,25 eur od 16.9.2017 do 15.10.2017, zo sumy 7 845,44 eur od 16.10.2017 do 18.11.2017, zo sumy 7 622,63 eur od 19.11.2017 do 15.12.2017, zo sumy 7 399,82 eur od 16.12.2017 do 12.1.2018, zo sumy 7 177,01 eur od 13.1.2018 do 11.2.2018, zo sumy 6 954,20 eur od 12.2.2018 do 12.3.2018, zo sumy 9 731,39 eur od 13.3.2018 do 11.4.2018, zo sumy 6 508,58 eur od 12.4.2018 do 12.5.2018, zo sumy 6 062,96 eur od 12.6.2018 do 11.7.2018, zo sumy 5 840,15 eur od 12.7.2018 do 11.8.2018, zo sumy 5 617,34 eur od 12.8.2018 do 11.9.2018, zo sumy 5 394,53 eur od 12.9.2018 do 11.10.2018, zo sumy 5 171,72 eur od 12.10.2018 do 11.11.2018, zo sumy 4 948,91 eur od 12.11.2018 do zaplatenia, všetko v mesačných splátkach po 222,81 eur, ktoré im uložil platiť počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozsudku, vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca, pod hrozbou straty výhody splátok pri neuhradení dvoch po sebe idúcich splátok. Výrokom III. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Výrokom

IV. žalovaným priznal náhradu trov konania v rozsahu 9,55 % proti žalobcovi. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplata 16 399,72 eur s príslušenstvom titulom zmluvy o poskytnutí podpory uzavretej podľa zákona č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania. Výrok o zastavení konania súd prvej inštancie založil na čiastočnom späťvzátí žaloby. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že strany uzavreli Zmluvu o poskytnutí podpory podľa zákona 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania, predmetom ktorej bolo poskytnutie podpory vo forme úveru vo výške 695 000,- Sk (23 069,77 eur) pri úrokovej sadzbe 3,10 % a dobe splatnosti 30 rokov. Výška splátky bola dohodnutá na 98,52 eur, úver bol splatný v 359 splátkach. Žalovaní v rokoch 2003 až 2013 uhradili splátky úveru riadne a včas. V roku 2014 prestali splátky riadne uhrádzať, keď uhradili len 513,46 eur a v roku 2016 iba sumu 689,64 eur. Keďže žalovaní boli k 2.11.2015 v omeškani s úhradou 11 splátok, žalobca odstúpil od Zmluvy o úvere a vyzval žalovaných na úhradu zostatku istiny. Ani v dodatočnej lehote žalovaný svoj dlh neuhradil a žalobca si svoju pohľadávku uplatnil na súde. Súd prvej inštancie ozrejmil, že žalobca si podanou žalobou uplatnil istinu 16.399,72 eur s príslušenstvom, zmluvnú pokutu 1 689,43 eur. Po podaní žaloby žalovaní uhradili 18 splátok po 222,81 eur, spolu 4 010,58 eur. Súd prvej inštancie mal za to, že zmluva o poskytnutí podpory uzavretá podľa zákona 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania je zmluvou spotrebiteľskou a poukázal na obdobnú rozhodovaciu činnosť Krajského súdu v Prešove. Bol názoru, že žalobca bol v súvislosti uvedeným zmluvným vzťahom v postavení dodávateľa a rozvedol, že žalobca je právnická osoba, ktorá má charakter subjektu hospodáriaceho so ziskom z čoho vyplýva, že ide vlastne o činnosť obchodnú. Mal za to, že uzatváranie zmlúv o poskytnutí podpory vo forme úveru má charakter sústavnosti a účelom týchto zmlúv je bez akýchkoľvek pochybností dosiahnutie zisku a napokon uzavrel, že odstúpenie od zmluvy, ku ktorému došlo v danom prípade, má následky upravené zákonom č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) a podľa § 52 ods. 2 tretej vety Občianskeho zákonníka účinného od 1. apríla 2015 je aj na tento právny vzťah potrebné použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to aj na právne vzťahy, ktoré vznikli pred 1. aprílom 2015. Súd prvej inštancie v tomto smere poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR 8 M Cdo 13/2014, zo dňa 28. mája 2015. Súd prvej inštancie skonštatoval, že v dôsledku odstúpenia od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušila a podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka boli strany povinné vrátiť si navzájom, čo podľa tejto zmluvy plnili. Mal za preukázané, že žalobca poskytol žalovaným úver 23 069,77 eur, pričom žalovaní na tento úver zaplatil celkovo 18 120,86 eur; preto má žalobca nárok len na zaplata rozdielu týchto dvoch súm t. j. 4 948,91 eur. Na uvedenom základe súd prvej inštancie žalobcovi priznal 4 948,91 eur s úrokom z omeškania a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovaným povolil splácať žalobcovi prisúdenú sumu v splátkach po 222,81 eur prihladnuc na skutočnosť, že žalovaní po tom, ako im bola doručená žaloba, splácajú svoj dlh v tejto výške a túto výšku splátok navrhol sám žalobca pri rokovaniach o mimosúdnom riešení sporu. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“). Žalobcovi nepriznal nárok spojený s uplatnením pohľadávky vo výške 434,32 eur ako odmenu za úkon právnej služby (odstúpenie od zmluvy), nakoľko vykonanie tohto úkonu nijako nepreukázal.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. mája 2020 sp. zn. 23 Co 56/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. o možnosti žalovaných zaplatiť prisúdenú pohľadávku v splátkach, vo výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá (výrok III.) a vo výroku o náhrade trov konania (výrok IV.) podľa § 387 ods. 1 C.s.p. ako vecne správny potvrdil a rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo skonštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a správne vo veci rozhodol. Stotožnil sa s právnym názorom, že žalobca mal postavenie dodávateľa a uzavretá zmluva je zmluvou spotrebiteľskou, na základe čoho dovodil, že odstúpenie od zmluvy má účinky upravené v Občianskom zákonníku. K odmene za odstúpenie od zmluvy odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na tom, že nebolo preukázané zaplata tejto odmeny, pričom odvolateľ v podanom odvolaní túto skutočnosť nerozporoval. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 2 C.s.p. a § 262 ods. 1 C.s.p. tak, že žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko hoci boli žalovaní v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešní, trovy odvolacieho konania im nevznikli.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.) v jeho rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 106/2018, sp. zn. 8 Cdo 9/2019 a sp. zn. 5 Cdo 170/2018. Táto otázka sa týkala právneho posúdenia «či žalobca uzavretím zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru s fyzickou osobou ako dlžníkom uzatvára spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 Občianskeho zákonníka, resp. inej právnej normy, a teda či sa na uvedený právny vzťah majú aplikovať platné a účinné právne predpisy SR, resp. úijné predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa». Uviedol, že v súčasnosti už zákon č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania nie je platný a účinný, bol zrušený a nahradený zákonom č. 607/2003 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania, ktorý bol nahradený zákonom č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania (ďalej aj „zákon o ŠFRB“). Napriek zmene právnych predpisov sa postavenie a charakter žalobcu nezmenil. Žalobca za nesprávne právne posúdenie vykonané odvolacím súdom považoval predovšetkým posúdenie/vyriešenie esenciálnej právnej otázky, a to či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovanými z titulu Zmluvy o podpore, uzavretej dňa 6. novembra 2002 podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z. z. má spotrebiteľský charakter, a teda či sa pri posudzovaní daného právneho vzťahu majú aplikovať právne normy spotrebiteľského práva. Mal za to, že krajský súd v ods. 8 odôvodnenia rozsudku sa dopustil odklonu od uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 106/2018 zo dňa 29. apríla 2019, ktorý jednoznačne konštatoval, že činnosť ŠFRB nemá atribúty podnikania, ale práve naopak žalobca realizuje podporu štátu v oblasti bytovej politiky, a preto nemôže mať postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka; taktiež uviedol, že zmluvy uzatvárané medzi ŠFRB a žiadateľmi o poskytnutie podpory nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy podľa ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobca v ďalšom obsahu podaného dovolania podrobne rozvinul argumentáciu v prospech „nespotrebiteľského“ charakteru uzavretej Zmluvy o podpore. Namietal, že ŠFRB nespĺňa pojmové znaky dodávateľa vymedzené v ustanovení § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka, a teda nemôže napĺňať znaky hypotézy právnej normy upravenej v ustanovení § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka (spotrebiteľská zmluva). S poukazom na uvedené mal za zrejmé, že ŠFRB nie je dodávateľom, a teda neuzatvára spotrebiteľské zmluvy v zmysle ustanovení § 53 a 54 Občianskeho zákonníka. Výslovil presvedčenie, že ak ŠFRB neuzatvára spotrebiteľské zmluvy, tak sa na jeho právne vzťahy, a to poskytovanie podpory fyzickým osobám vo forme úveru v zmysle Zákona o ŠFRB, nemôže použiť aplikácia občianskoprávných noriem. Zdôraznil, že ak by aj orgán rozhodujúci o nárokoch ŠFRB mal na uvedené iný právny názor a aplikáciu občianskoprávných noriem by považoval za prípustnú, je nutné vždy zohľadniť intertemporalitu občianskoprávných noriem, ktoré majú hmotnoprávny charakter a v prípade ktorých sa priama retroaktivita nepripúšťa. Ak jedným z účastníkov zmluvného vzťahu nie je dodávateľ, nakoľko nespĺňa zákonné pojmové znaky a podmienky, nemožno vyvodiť právny záver, že taký zmluvný vzťah je vzťahom spotrebiteľským. Charakter spotrebiteľskej zmluvy nemožno odvíjať len od skutočnosti, že jedna zo zmluvných strán, v danom prípade žiadateľ nemal možnosť ovplyvniť jej zmluvné podmienky. Za nesprávny považoval právny záver odvolacieho súdu, že v prejednávanej veci bola správna aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka a že Zmluva o podpore je (o.i.) aj zmluvou spotrebiteľskou, na ktorú sa vzťahuje osobitná právna úprava o ochrane spotrebiteľa. Zastával názor, že daný právny vzťah nespadá pod ustanovenie § 52 Občianskeho zákonníka a nemožno naň aplikovať ostatné ustanovenia spotrebiteľského práva ani smernice úijného práva zaoberajúce sa touto problematikou. V danej veci existujú dôvody na vylúčenie žalovaných zo spotrebiteľsko-právnej ochrany a mal za potrebné aplikovať prioritne normy obchodného práva, pretože poskytuje podporu vo forme úveru a úverový vzťah je podľa ustanovenia § 261 ods. 6 písm. d/ Obchodného zákonníka absolútnym obchodnoprávnym vzťahom. V rámci absolútnych obchodnoprávných vzťahov je vylúčená dohoda zmluvných strán o použití iných právnych predpisov ako predpisov obchodnoprávných. Predmetný obchodnoprávny vzťah nie je vzťahom spotrebiteľským, a preto je ochrana žalovaných ako spotrebiteľov v danom prípade vylúčená. Poukázal na to, že odvolací súd tým, že nesprávne vyhodnotil vzťah medzi stranami sporu založený Zmluvou o podpore ako spotrebiteľský, na ktorý sa má aplikovať Občiansky zákonník, nesprávne posúdil i samotné odstúpenie od Zmluvy, keď jeho účinky rovnako posudzoval podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Mal za to, že ním uplatnený nárok na zmluvný úrok po odstúpení od Zmluvy mal posudzovať podľa § 506 Obchodného zákonníka aj s odkazom na

závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v jeho rozhodnutí sp. zn. 4 Obo 159/2003. Záverom dovolateľ prízvukoval, že v občianskoprávných vzťahoch sa zmluva zrušuje od počiatku a strany sú si povinné navzájom vrátiť poskytnuté plnenia; no v danom prípade by žalovaní boli povinní vrátiť žalobcovi istinu bez zmluvných úrokov (odplaty za prenechanie finančných prostriedkov). Uvedené je v rozpore s podstatou úverového vzťahu, ktorá spočíva v prenechaní finančných prostriedkov za odplatu.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu žiadali dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť. Uvedli, že aj keď s argumentáciou žalobcu nesúhlasia, súčasne si uvedomujú závery z rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých bolo rozhodované v obdobných prípadoch. Posúdenie charakteru zmluvy o poskytnutí podpory uzavretej podľa zákona č. 124/1996 Z. z. o štátnom fonde rozvoja bývania č. 710/3503/2002 medzi žalobcom a žalovanými zo dňa 6. novembra 2002, preto ponechali na uvážení dovolacieho súdu. V tomto smere poukázali na právne závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 164/2020 zo dňa 26. augusta 2020, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnili. Pripomenuli, že obsahom Zmluvy o poskytnutí podpory je článok XII bod 12.3. v rovnakom znení ako je citovaný v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 164/2020 zo dňa 26. augusta 2020 a to, že „Práva a povinnosti účastníkov sa riadia predovšetkým zákonom č. 124/1996 Z. z. a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB. Vzájomné vzťahy sa riadia ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom.“ Z uvedeného vyvodili rovnaký záver aj na Zmluvu o poskytnutí podpory, z ktorej nároky boli uplatnené v tomto konaní a síce, že zmluvné strany si pre úpravu ich záväzkového vzťahu aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka nedohodli (obdobne to konštatoval aj súd prvej inštancie v ods. 44 odôvodnenia).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

9. Žalobca v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10. Touto otázkou bolo potom posúdenie «či žalobca uzavretím zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru s fyzickou osobou ako dlžníkom uzatvára spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 Občianskeho zákonníka, resp. inej právnej normy, a teda či sa na uvedený právny vzťah majú aplikovať platné a účinné právne predpisy SR, resp. únijne predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa».

11. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 C.s.p.) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

12. Predmetnou otázkou (viď vyššie ods. 10.) sa už dovolací súd zaoberal v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 106/2018, sp. zn. 8 Cdo 9/2019, 5 Cdo 170/2018 a 8 Cdo 164/2020, ktoré treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

13. V čase konania a rozhodovania odvolacieho súdu žalobcom nastolená právna otázka, na riešení ktorej následne odvolací súd založil svoje rozhodnutie, už bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dovolací súd totiž uznesením z 29. apríla 2019 sp. zn. 4 Cdo 106/2018 rozhodol v analogickej právnej veci žalobcu ŠFRB (vo veci Okresného súdu Prešov sp. zn. 20 C 331/2015) tak, že zrušil žalobu zamietajúce rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uvedené rozhodnutie dovolacieho súdu spočívalo na riešení rovnakej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu aj v preskúmvanej veci, teda na vyriešení otázky, či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovanými 1/, 2/ z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z. z. o ŠFRB z 1. februára 2001 je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah.

14. Dovolací súd v označenej právnej veci dospel k záveru, že ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka

15. Na odôvodnenie tohto záveru dovolací súd, po krátkom historickom exkurze úpravy spotrebiteľského práva vo vnútroštátnej právnej úprave a výklade relevantných ustanovení právnych predpisov upravujúcich definujúcich pojmy „spotrebiteľské zmluvy“, „dodávateľ“ a „spotrebiteľ“, ďalej konštatoval, že žalobca je právnickou osobou pôvodne zriadenou zákonom č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania účinným od 1. mája 1996. Tento zákon upravil podmienky pre poskytovanie podpory štátu na rozširovanie a zveľaďovanie bytového fondu a vytvoril systém ekonomickej podpory rozvoja bývania a sústredení zdrojov pre tento účel v ŠFRB, ktorý bol ním zriadený (§ 1 ods. 1). Postavenie ŠFRB zostalo nezmenené aj po zákonných zmenách (zákon č. 607/2003 Z. z., zákon č. 150/2013 Z. z.). Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 150/2013 Z. z. je ŠFRB finančnou inštitúciou slúžiacou na implementáciu finančných nástrojov podľa osobitného predpisu, ktorými sú Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013). ŠFRB neposkytuje podporu vo forme úveru širokej verejnosti, ale iba vymedzenému okruhu osôb, ktoré musia mať na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, ak ide o fyzickú osobu, príp. sídlo, ak je žiadateľom podpory právnická osoba (§ 7 zákona č. 150/2013 Z. z.). Podpora sa poskytuje za zvýhodnených podmienok

upravených v zákone. Štátny fond rozvoja bývania je koncipovaný ako tzv. obrátkový fond, čo znamená, že prostriedky, ktorými disponuje, sú používané najmä na poskytovanie podpory vo forme úverov za zvýhodnených podmienok, oproti podmienkam trhovým (§ 3, § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 150/2013 Z. z.). Prostriedky fondu možno použiť aj na správu fondu, avšak len v zákonom limitovanom rozsahu (§ 4 ods. 1 písm. b/ zákona č. 150/2013 Z. z.). Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalobca ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom, prostredníctvom ktorého štát realizuje svoju bytovú politiku zákonom upravenými nástrojmi, medzi ktoré patrí aj zmluva o úvere. Jeho činnosť nemá atribúty podnikateľskej činnosti podľa § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, nevykonáva činnosť za účelom dosiahnutia zisku, ale realizuje podporu štátu v oblasti bytovej politiky. Otázkou zostáva, či ŠFRB má aj v takomto prípade postavenie dodávateľa. Ako už dovolací súd konštatoval, posúdenie toho, či ide o dodávateľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ. Dovolací súd v predmetnom rozhodnutí tiež poukázal na to, že ponímanie osoby dodávateľa v čl. 2 písm. c/ smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej „Smernica 93/13/EHS“) sa vzťahuje (len) na zmluvy, ktoré podliehajú tejto smernici. Podľa čl. 1 bod 2 tejto smernice «Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohôd, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice». Do rozsahu tejto smernice nespádajú zmluvné podmienky, ktoré odrážajú zákonné alebo regulačné ustanovenia konkrétneho štátu. ŠFRB nemôže pri poskytovaní podpory bývania vo forme úveru uplatniť „voľnú úvahu“, ale je povinný dodržať zákonom stanovené pravidlá. Ak žiadateľ podpory splní zákonné podmienky, fond je povinný s ním zmluvu za zvýhodnených a zákonom regulovaných podmienok uzavrieť. V tomto prípade dovolací súd dospel k záveru, že na takto zákonom regulované uzatvárané zmluvy o úvere sa uvedená smernica nevzťahuje a nemožno z nej vychádzať pri výklade pojmu dodávateľa vo vzťahu k ŠFRB. Na podporu správnosti uvedeného záveru dovolací súd poukázal na to, že zákonodarca vylúčil, aby sa na ŠFRB vzťahovala osobitná právna úprava spotrebiteľských úverov upravených zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a o pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 3 písm. p/). Rovnako je ŠFRB vylúčený aj z právnej úpravy úverov na bývanie upravených zákonom č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie (§ 1 ods. 4 písm. i/). Žalobca je tak inštitútom sui generis, slúži ako ekonomický nástroj bytovej politiky štátu. Ochrana spotrebiteľa sa má primárne uplatniť proti nekalým praktikám dodávateľov, ktoré sa pri realizovaní podpory štátom vylučujú. Podporu zo ŠFRB možno poskytnúť len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré sú pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by vedel obstaráť finančné prostriedky na kapitálovom trhu. ŠFRB ako účelový fond zriadený štátom si nemôže v zmluvách o poskytnutí podpory dohodnúť podmienky, ktoré by nemali oporu v zákone. Ako už bolo konštatované dodávateľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Na základe vyššie uvedených špecifik ŠFRB nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, tak ako to má na mysli náš právny poriadok. Keďže však ochranu spotrebiteľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ, teda v zmysle cieľov komunitárneho práva, bolo nutné posúdiť, či ŠFRB je možné chápať ako dodávateľa v zmysle chápania tohto pojmu cez optiku komunitárneho práva. Ani v tomto prípade nemožno dospieť k záveru, že ŠFRB spĺňa pojmové znaky dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

16. Senát dovolacieho súdu sa stotožňuje so závermi vyjadrenými v uznesení veci prejednávajúceho senátu z 29. apríla 2019 sp. zn. 4 Cdo 106/2018 a nevidí žiadny dôvod na zmenu právneho názoru vyjadreného v označenom rozhodnutí alebo na odklon od právneho názoru v ňom vyjadreného, a teda ani dôvod na postúpenie veci veľkému senátu najvyššieho súdu [rozsudok dovolacieho súdu z 10. novembra 2016 sp. zn. 3 Cdo 174/2016 (R 17/2017)]. Analogická právna vec žalobcu bola zhodne riešená aj v uzneseniach sp. zn. 8 Cdo 9/2019, 5 Cdo 170/2018 a sp. zn. 8 Cdo 164/2020.

17. V posudzovanom prípade právne posúdenie veci odvolacím súdom týmto záverom najvyššieho súdu nezodpovedá. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu sa riešením predmetnej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je v tejto časti prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/

C.s.p. Zároveň je aj dôvodné (§ 432 ods. 2 C.s.p.), lebo žalobca opodstatnene namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (keďže odvolací súd svoje právne posúdenie oprel o skutočnosť, že žalobca mal postavenie dodávateľa a uzavretá zmluva je zmluvou spotrebiteľskou, na základe čoho dovodil, že odstúpenie od zmluvy má účinky upravené v Občianskom zákonníku).

18. Na uvedenom základe dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods.1 a §450 C.s.p.) s tým, že odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení viazaný (§ 455 C.s.p.) a v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.